

De 'frères' verlaten Heist

Jarenlang heeft men er over gesproken, en dan is het toch plots zover. De broeders Xaverianen zijn weg uit Heist. Zij nemen met zich een stuk onderwijsgeschiedenis mee.

Een stukje schoolgeschiedenis dat wij zelf ook mochten meemaken...

Wie Heist binnenkomt vanuit Zeebrugge weet dat hij in Heist is omwille van de vuurtoren, de kerktoren, en het gebouwencomplex van de broeders Xaverianen, en tot voor enkele jaren ook de weide van Vyvey.

De weide werd vervangen door een shopping-center en straks worden de gebouwen van de frères (langs de Heistlaan) vervangen door een appartementencomplex 'Deo volente', God heeft het zo gewild...

Let wel : de school voor bijzonder onderwijs De Vuurtoren blijft bestaan en krijgt nog wat moderne infrastructuur bij.

In 1954 zette ik mijn eerste stappen in die grote school voor 'knechtjongens'.

Zoals elke kleuter in die tijd had ik eerste de kleuterklasjes doorlopen bij de ma-soeurs. De eerste indrukken van een collectieve opvoeding met fluwelen handschoen, maar met ijzeren hand, kreeg ik bij zuster Marie-Victoire en bij zuster Marie-Romaine, die later naar Congo trok. In de inmiddels verdwenen oude lokalen zorgden deze zusters voor kleuterklassen met 30 tot 40 leerlingen. Zij dirigeerden de kleintjes met een houten klaptoestel in de hand, dat signaal gaf voor elke groepsactiviteit.

Dezelfde nonnetjes zorgden er ook voor dat wij genoeg chocolade mochten eten opdat de negertjes het nodige zilverpapier zouden toegestuurd krijgen. En op het einde van het schooljaar moesten wij zorgen voor de nodige kleine ppiersnippertjes die dan later tijdens de processie zouden kunnen uitgestrooid worden als een hemels tapijt voor de pastoor met het Heilig Sakrament.

Het jaar na de overstroming gingen wij dan naar de grote school, waar men pas gestopt was met frans spreken, maar waar de jongens van het middelbaar nog speciale mutsen droegen met sterren er op zodat we wisten in 't hoeveelste dat ze zaten.

Als klein manneke stapten wij elke dag vier maal het traject Heistlaan (toen nog Oude Kerkstraat) – Knokkestraat (ter hoogte van de Onderwijsstraat).

Als we 's morgens in de week naar de mis moesten, dan kregen wij onze boterhammen mee, die we na de mis mochten opeten in de refter van de 'pensionnaires'.

We kregen dan niet alleen goede punten, maar ook wat koffie of chocolademerk van de surveillant.

Behalve frère Stanislas, die toen de Chiro opstartte, meester Vanthomme en frère Prosper die directeur met klas was, herinner ik mij de echte namen niet meer. Wel weet ik dat de lapnamen (ge zijt van Heist of ge zijt het niet), van broeders en schoolmeesters : de pupe, poeftje, banane, zilte, spekke. In 't middelbaar had ge dan nog frère Victor en frère Ildefons en frère Gérard (leraar frans en geschiedenis die ook gymnastiek gaf met zijn lange rokken aan) en de gepensioneerde frère Albert die de studie deed.

Frère Stanislas was ook verantwoordelijk voor de misdienaars. Hij zorgde ervoor dat we af en toe eens weg konden uit die vervelende klas om te dienen bij een begrafenis of een trouw. Toen was dat nog allemaal mogelijk.

De toenmalige pastoor was Ampe (streng en afstandelijk vooral als hij kwam voor de lering ter voorbereiding van onze plechtige communie), onderpastoor Holvoet (een droogstoppel en pezewever ?) en onderpastoor Lagae (die zorgde voor de luchtige noot en had graag veel-wijn en weinig water in zijn kelk).

Vooraf de trouwmissen waren heerlijk. De misdienaars stonden dan op het einde van de dienst aan de uitgang en trokken de 'korre'. Een mooi wit koord versperde de weg en wie niets gaf kon niet door, en werd dus publiekelijk geschandaliseerd...

Controle op de inkomsten was er niet, en dat hield in dat de misdienaars vooraleer ze terug naar school gingen, eerst 'spekken' gingen gaan kopen in het winkeltje in de Sint-Antoniussstraat (bij Droogmans) en dan met bolle wangen (gevuld metsnoep) vlug terug naar school.

Alles moest op zijn vooraleer we de schoolpoort achter ons dicht trokken, en dat was soms een grote opgave. Uit veiligheidsredenen mochten we natuurlijk geen voorraad snoep in onze broekzak houden, want bij controle zouden wij zeker tegen de lamp lopen.

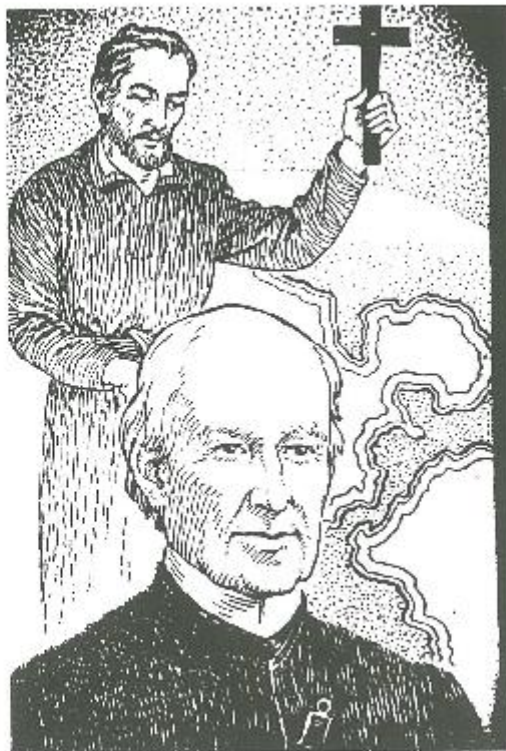
Soms moesten wij nog enkele ogenblikken wachten aan de schoolpoort om zeker alles ingeslikt te hebben.

Het geld moesten wij afgeven en dat diende om instrumenten te kopen voor het muziek van de Chiro.

Maar bij het afscheid van de broeders is het ook goed even een stukje geschiedenis in herinnering te brengen.

Wij baseren ons hierbij op het boek dat in 1981 uitgegeven werd naar aanleiding van het 75-jarig bestaan, geschreven door Michel Devriendt.

GAAT EN ONDERWIJST

De Stichter en Franciscus Xaverius

Het is Theodoor Rijken (geboren 30 augustus 1797) die als oudste zoon van een timmerman uit Elshout (Noord-Brabant). Na een gewoon werelds bestaan wordt deze schrandere jonge kerel geïnspireerd door de Vlaamsepriester Karel Nerinckx die als missionaris in Amerika pogingen doet om een congregatie van broeders op te richten die zouden instaan voor het onderwijs.

In 1829 heeft hij het geluk als pelgrim aan tafel te zitten bij Paus Leo XII en hij legt zijn plan de de paus voor. De Paus vindt het goed maar niet direct realiseerbaar gelet op de spanningen tussen het Vaticaan en de Nederlanden.

Op Allerheiligen 1828 treedt Rijken in bij de Trapisten (Oelenberg – Elzas) en wordt broeder Nicolaas.

Wegens godsdienstperikelen in die tijd verhuizen ze later naar Zwitserland en daar krijgt Rijken opdracht zich te wijden aan de opvoeding van de jongeren in Amerika. Zo komt hij uiteindelijk bij de Powatatomi-Indianen terecht tot 1834.

In dat jaar komt Rijken naar Brugge en bekommt er een huis voor zijn missiecongregatie. Wegens het inzamelen van geld in Nederland (voor de katholieke kerk) komt Rijken terecht in de gevangenis. Later keert hij terug naar Brugge maar voelt zich in de steek gelaten.

In 1837 vertrekt Rijken terug naar Amerika.

In 1839 is Rijken terug en verblijft enige tijd bij de Redemptoristen, waarna hij het fiat krijgt om een nieuwe congregatie te beginnen. Eerste vestiging inde Ezelstraat te Brugge.

Op 4 september 1841 keurt monseigneur Boussem de regels van de broeders Xaverianen goed.

Wij slaan nu een hele periode over om tenslotte in Heist te belanden.

In 1900 koopt de Congregatie te Heist, op de Sackxbilk tegenover de weide Vyvey, een eerste stuk grond met de bedoeling daar een zomerverblijf op te richten voor de grote Engelse sekte.

In 1902 wordt de schoolvilla gebouwd met benaming 'Concordia', korte tijd nadien 'Villa Maris Stella'.

Op 1 oktober 1906 begint de geschiedenis van het Sint-Jozefsinstituut, toen de school opende met 58 leerlingen, dit op aandringen van heel wat notabelen en middenstanders.

Het werd een vrije, dus betalende school met uiteraard een financiële drempel.

Het schooljaar eindigt met 90 leerlingen. In 1911 liep dit op tot 120 zodat men aan uitbreiding toe was.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog gaat het onderwijs gewoon verder tot de evacuatie in 1917.

In 1925 heeft men in Heist 25 pensionnaires en blijft het Frans de voertaal (verplichte taal van de broeders trouwens).

De school blijft groeien, tot natuurlijk de aanvang van Wereldoorlog Twee.

Vooraf in 1944 wordt het schooleven problematisch en moet men zelfs sluiten enkele weken voor het einde van het schooljaar.

Na herstel van de schade (alle ramen stuk) wordt de school heropgestart op 1 december 1944.

Een broeder-oorlogsheld uit die tijd is frère Sylvain, die in stilte heel wat mensen eten heeft gegeven (hij was frère-kok).

In de jaren vijftig kent men de schoolstrijd met als gevolg dat de school in Heist evolueert van een betalende school naar een gesubsidieerde school. Een financiële rem voor de ouders wordt hierdoor weggenomen.

In 1956 viert de school haar gouden bestaansjubileum, en kent een nieuwe groei en bloei.

In 1961 wordt gestart met meester Cornille met een school voor bijzonder onderwijs.

En korte tijd nadien wordt het habijt van de broeders vervangen door 'clergy', wat een volledig ander zicht biedt en de leerlingen voor het eerst gewoon worden aan het type van hedendaagse broeders.

In 1966 worden kapel en sacristie gelijkvloers gemaakt zodat hetschoolgedeelte kan uitgebreid worden.

Eind jaren zestig wordt het internaat opgeheven en wodt grond aangekocht om de speelplaats te verdubbelen in oppervlakte.

In 1970 wordt een grote turnzaal gebouwd.

In 1975 wordt een nieuw gebouwencomplex geopend dienst door het B.O.

Later kwam het eigenlijk tot een afbouw van de school.

Het middelbaar onderwijs werd samengevoegd met OLVO, wat later ook gevolgd werd door een gelijkaardigeactie voor het lager onderwijs.

Heist beschikt nu over volwaardig gemengd vrij onderwijs in de nieuwe lokalen van OLVO.

Ook Duinbergen werd in een samenwerkingsvorm betrokken.

De broeders die niet meer in het onderwijs stonden maakten zich verdienstelijk op parochiaal vlak. Uiteraard zagen wij hen ook fietsend doorheen onze riante tuin aan de Noordzee.

Vermelden wij nog dat de broeders steeds alle humanitaire initiatieven genegen waren.

De leegstaande lokalen bleven dan ook gratis ter beschikking van Nyamasheke en Aktie Sofica Roemenië.

Een niet te versmaden steun voor deze hulporganisaties, die ook steeds konden rekenen op eengoed onthaal en een helpende hand.

Knokke-Heist in het algemeen en Heist in het bijzonder, danken de broeders Xaverianen voor hun inspanningen op het vlak van opvoeding en onderwijs.

Heyst Leeft wenst hen een welverdiende rust toe.

André Desmidt
Oud-leerling

